

**Міжнародний гуманітарний університет
Факультет медицини та громадського здоров'я
Кафедра внутрішніх хвороб**

**СИЛАБУС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ
Формування soft skills майбутнього лікаря**

Галузь знань	22 «Охорона здоров'я»
Спеціальність	222 «Медицина»
Назва освітньої програми	Медицина
Рівень вищої освіти	другий (магістерський)

Розробники і викладачі	Контактний тел.	E-mail
доцент кафедри внутрішніх хвороб, к.мед.н. Гнідой Ігор Михайлович	+38(066) 422 85 90	igor.gnidoy.mgu@gmail.com

1. АНОТАЦІЯ ДО КУРСУ

Навчальна дисципліна «**Формування soft skills майбутнього лікаря**» є складовою вибіркової компоненти освітньо-професійної програми професійної підготовки, вивчається студентами зі спеціальності 222 «Медицина» кваліфікації освітньої «Магістр медицини», кваліфікації професійної «Лікар» протягом 2-го року навчання. Семестр: 4. Організація навчального процесу здійснюється за Європейською кредитно-трансферною системою організації навчального процесу (ЄКТС).

Метою викладання навчальної дисципліни «Формування soft skills майбутнього лікаря» є розвиток у здобувачів розуміння, що професійні навички (hard skills) тісно пов'язані з особистісними якостями (soft skills), які повинен розвивати в собі фахівець для професійного зростання постійно. По суті, soft skills – це навички, вміння та якість характеру, які дозволяють бути успішними у професійній діяльності. У результаті вивчення дисципліни у студентів розкриваються нові можливості професійної лікарської діяльності, формується особливе бачення проблем хворої людини, а також можливість правильно обирати різноманітні варіанти діагностики та лікування, шляхи взаємовідносин між лікарем та пацієнтом, враховуючи властивості пацієнта у виборі комунікативних та лікувальних форм.

Передумови для вивчення дисципліни: українська мова (за професійним спрямуванням); філософія; іноземна мова (за професійним спрямуванням); історія України; латинська мова та медична термінологія; медична біологія; медична хімія; медична і біологічна фізика. Дисципліна інтегрується в: анатомія людини; гістологія, цитологія та ембріологія; фізіологія людини; патологічна фізіологія; мікробіологія, вірусологія та імунологія та всі наступні дисципліни згідно освітньої програми.

2. ОЧІКУВАНІ КОМПЕТЕНТНОСТІ, ЯКІ ПЛАНУЄТЬСЯ СФОРМУВАТИ, ТА ДОСЯГНЕННЯ ПРОГРАМНИХ РЕЗУЛЬТАТІВ

У процесі реалізації програми дисципліни «Формування soft skills майбутнього лікаря» формуються наступні компетентності із передбачених освітньою програмою:

Інтегральна компетентність

Здатність розв'язувати складні спеціалізовані задачі та практичні проблеми у професійній діяльності в галузі охорони здоров'я зі спеціальності «Медицина», або у процесі навчання, що передбачає здійснення діагностичного пошуку і характеризується комплексністю та складністю умов та вимог.

Загальні компетентності (ЗК)

ЗК1. Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу.

ЗК3. Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях.

ЗК5. Здатність до адаптації та дії в новій ситуації.

ЗК6. Здатність приймати обґрунтовані рішення.

ЗК7. Здатність до міжособистісної взаємодії та праці в команді.

ЗК10. Визначеність і наполегливість щодо поставлених завдань і взятих обов'язків.

ЗК12. Здатність реалізувати свої права і обов'язки як члена суспільства, усвідомлювати цінності громадянського (вільного демократичного) суспільства та необхідність його сталого розвитку, верховенства права, прав і свобод людини і громадянина в Україні.

ЗК13. Здатність зберігати та примножувати моральні, культурні, наукові цінності і досягнення суспільства на основі розуміння історії та закономірностей розвитку предметної області, її місця у загальній системі знань про природу і суспільство та у розвитку суспільства, техніки і технологій.

Спеціальні (фахові) компетентності

ФК1. Здатність збирати медичну інформацію про пацієнта і аналізувати клінічні дані.

ФК10. Здатність розв'язувати медичні проблеми у нових або незнайомих середовищах за наявності неповної або обмеженої інформації з урахуванням аспектів соціальної та етичної відповідальності.

ФК18. Здатність до організації та інтеграції надання медичної допомоги населенню та проведення маркетингу медичних послуг.

ФК20. Здатність зрозуміло і однозначно доносити власні знання, висновки та аргументацію з проблем охорони здоров'я та дотичних питань до фахівців і нефахівців, зокрема до осіб, які навчаються.

ФК21. Здатність управляти робочими процесами у сфері охорони здоров'я, які є складними, непередбачуваними та потребують нових стратегічних підходів. Здатність розробляти і реалізовувати наукові та прикладні проекти у сфері охорони здоров'я.

ФК22. Дотримання етичних принципів при роботі з пацієнтами, лабораторними тваринами.

ФК23. Дотримання професійної та академічної доброчесності, нести відповідальність за достовірність отриманих наукових результатів..

Навчальна дисципліна «Формування soft skills майбутнього лікаря» забезпечує досягнення **програмних результатів навчання (РН)**, передбачених освітньою програмою:

ПРН1. Мати ґрунтовні знання із структури професійної діяльності. Володіти інформацією з фундаментальних і клінічних біомедичних наук, достатньою для здійснення ефективної професійної діяльності в умовах постійного оновлення фундаментальної та прикладної медичної інформації. Критично осмислювати наявні проблеми та результати досліджень в сфері своєї спеціальності. Нести відповідальність за професійний розвиток, здатність до подальшого професійного навчання з високим рівнем автономності.

- ПРН3. Збирати скарги, анамнез життя та захворювання, оцінювати психомоторний та фізичний розвиток пацієнта, стан органів та систем організму, на підставі результатів лабораторних та інструментальних досліджень оцінювати інформацію щодо діагнозу (за списком 4), враховуючи вік пацієнта.
- ПРН14. Формувати раціональні медичні маршрути пацієнтів; організовувати взаємодію з колегами в своєму та інших закладах, організаціях та установах; застосовувати інструменти просування медичних послуг на ринку, на підставі аналізу потреб населення, в умовах функціонування закладу охорони здоров'я, його підрозділу, в конкурентному середовищі.
- ПРН18. Відшуковувати необхідну інформацію у професійній літературі та базах даних, інших джерелах, аналізувати, оцінювати та застосовувати цю інформацію. Застосовувати сучасні цифрові технології, спеціалізоване програмне забезпечення, статистичні методи аналізу даних для розв'язання складних задач охорони здоров'я.
- ПРН21. Зрозуміло і однозначно доносити власні знання, висновки та аргументацію з проблем охорони здоров'я та дотичних питань до фахівців і нефахівців.
- ПРН22. Приймати ефективні рішення в сфері охорони здоров'я з урахуванням наявних ресурсів, соціальних, економічних та етичних наслідків. Управляти робочими процесами у сфері охорони здоров'я, які є складними, непередбачуваними та потребують нових стратегічних підходів, організовувати роботу та професійний розвиток персоналу з урахуванням набутих навичок ефективної роботи в команді, позицій лідерства, належної якості, доступності і справедливості, забезпечення надання інтегрованої медичної допомоги.
- ПРН23. Вільно спілкуватися державною та англійською мовою, як усно, так і письмово, для обговорення професійної діяльності, досліджень та проектів.
- ПРН24. Діяти у професійній сфері з урахуванням власної свободи і безпеки у співпраці й порозумінні з членами соціуму; вміти приймати рішення і нести за них відповідальність, ефективно працювати в команді.

Заплановані результати навчання за навчальною дисципліною

Знання:

- соціокультурні аспекти спілкування, спонукальна інформація, констатуюча інформація;
- емпатія, її значення при встановленні комунікації, механізми виникнення;
- специфіка міжособистісної комунікації в медичних закладах, причини виникнення маніпуляції, шляхи виходу з конфліктної ситуації, механізми подолання маніпуляцій;
- методи аналітичного аналізу та застосування набутих знань.

Вміння:

- пояснювати психологічні механізми вербальної комунікації;
- вирізняти причини утрудненого спілкування;
- розкрити роль і місце діяльності та спілкування у формуванні особистості;
- інтерпретувати значення спілкування в професійній діяльності лікаря.

Навички:

- розуміння психології особистості,
- вирішення конфліктні ситуації в професійній діяльності.
- адаптації до змін у навколишньому середовищі.

3. ОБСЯГ ТА ОЗНАКИ КУРСУ

Загалом		Вид заняття			Ознаки курсу		
ЄКТС	годин	Лекційні заняття	Семінарські заняття	Самостійна робота	Курс, (рік навчання)	Семестр	Обов'язкова / вибіркова
5	150	14	42	94	2	4	Вибіркова

4. СТРУКТУРА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

№	Назви тем	Кількість годин			
		усього	у тому числі		
			лекц.	семін	сам. роб.
1	Тема 1. Значення формування і розвитку soft skills у діяльності лікаря.	6	2	2	4
2	Тема 2. Спілкування як основна потреба людини.	8		2	4
3	Тема 3. Спілкування в діяльності лікаря.	6		2	4
4	Тема 4. Соціальні відносини.	6	2	2	4
5	Тема 5. Перцептивні механізми спілкування.	8		2	4
6	Тема 6. Вербальна комунікація.	6		2	4
7	Тема 7. Невербальна комунікація.	6	2	2	4
8	Тема 8. Міжособистісна комунікація.	8		2	4
9	Тема 9. Типи взаємодії.	6		2	4
10	Тема 10. Комунікативні навички візуальної психодіагностики.	6	2	2	4
11	Тема 11. Соціокультурні аспекти спілкування.	8		2	4
12	Тема 12. Етика медичного спілкування як прояв культури почуттів.	6		2	4
13	Тема 13. Особливості поведінки в конфліктній ситуації.	6	2	2	4
14	Тема 14. Подолання конфлікту.	8		2	4
15	Тема.15. Взаємодія лікаря та пацієнта.	6		2	4
16	Тема 16. Характеристика комунікативної сторони спілкування.	6	2	2	4
17	Тема 17. Емоційний інтелект і його роль у діяльності лікаря.	8		2	4
18	Тема 18. Розуміння себе, своїх відчуттів.	6		2	4
19	Тема 19. Техніки управління власними відчуттями.	6	2	2	4
20	Тема 20. Розуміння інших.	8		2	4
21	Тема 21. Техніки управління взаємовідносинами.	16		2	14

Усього з дисципліни	150	14	42	94
ПІДСУМКОВИЙ КОНТРОЛЬ - ЗАЛІК				

5. ТЕХНІЧНЕ Й ПРОГРАМНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ / ОБЛАДНАННЯ

Студенти отримують теми та питання курсу, основну і додаткову літературу, рекомендації, завдання та оцінки за їх виконання як традиційним шляхом, так і з використанням університетської платформи он-лайн навчання на базі Moodle. Окрім того, практичні навички у пошуку та аналізу інформації за курсом, з оформлення індивідуальних завдань, тощо, студенти отримують, користуючись університетськими комп'ютерними класами та бібліотекою.

6. ПИТАННЯ ДО ПРАКТИЧНИХ ЗАНЯТЬ

Тема 1. Значення формування і розвитку soft skills у діяльності лікаря.

Основні вимоги до фахівця медичної галузі на сучасному етапі. Відмінність між "hard skills" та "soft skills". Навички, вміння та якість характеру, які дозволяють бути успішними у професійній діяльності лікаря.

Тема 2. Спілкування як основна потреба людини.

Психологічне підтвердження. Афіліація як потреба в спілкуванні. Соціальна підтримка. Самотність. Атракція. Емоційна ізоляція. Схожість установок.

Тема 3. Спілкування в діяльності лікаря.

Спілкування як потреба існування людини. Зв'язок поняття «спілкування» з лікарською діяльністю. «Суб'єкт-об'єктні» та «суб'єкт-предметні» стосунки при спілкуванні. Рівні спілкування: «індивід-індивід», «індивід-група», «група-соціум». Взаємозв'язок особистості з соціумом.

Тема 4. Соціальні відносини.

Міжособистісні відносини. Суспільні відносини. Спілкування-взаємовплив. Спілкування-діяльність. Спілкування-обмін інформацією. Спілкування - сприймання людьми одне одного. Спілкування - міжособистісні відносини. Головні рівні розвитку змісту потреби у спілкуванні дитини.

Тема 5. Перцептивні механізми спілкування.

Поняття соціальної перцепції. Об'єкт соціальної перцепції. Суб'єкт соціальної перцепції. Перцептивні механізми та ефекти: ідентифікація, емпатія, егоцентризм, рефлексія, стереотипізація. Ефекти соціальної перцепції: ефект ореолу, ефект пріоритету, ефекти новизни, ефект первинності, ефект поблажливості.

Тема 6. Вербальна комунікація.

Компоненти вербальної комунікації. Говоріння. Культура говоріння мовця. Мистецтво висловлюватися. Слухання. Культура слухання. Рефлексивне слухання. Нерефлексивне слухання. Рефлексивні запитання. Критичне слухання. Емпатійне слухання.

Тема 7. Невербальна комунікація.

Паравербальні та невербальні методи донесення інформації, їх значення.

Тема 8. Міжособистісна комунікація.

Поняття комунікації. Специфіка міжособистісної комунікації. Поліфункціональність комунікації. Види та форми комунікації. Аксіальна та ретіальна комунікації. Масова організована комунікація. Комунікативний простір міжособистісних відносин. Суб'єкти комунікації. Спільна комунікативна дія. Зворотний зв'язок. Спільне інформаційне поле

Тема 9. Типи взаємодії.

Кооперація. Співробітництво. Міжособистісний вплив. Стратегії впливу. Психологічний вплив. Особистісний вплив. Функціонально-рольовий вплив. Індивідуально-специфічний вплив. Комунікативний вплив. Види психологічного впливу: переконання, зараження, навіювання, наслідування, мода, чутки.

Тема 10. Комунікативні навички візуальної психодіагностики.

Ефект ореолу або «галоефект». Ефект «первинності» та «новизни». Три схеми формування першого враження про людину. Виникнення помилкових уявлень про перше враження про людину.

Тема 11. Соціокультурні аспекти спілкування.

Культура спілкування. Соціокультурна ситуація. Національно-психологічні особливості спілкування. Етноцентризм. Звичаї, обряди, приписи, віра, уявлення народу. Культура мовлення. Рівні культури. Свіість, добро, обов'язок, честь. «Жіночі» та «чоловічі» культурні цінності. Спілкування на макрорівні та мікрорівні.

Тема 12. Етика медичного спілкування як прояв культури почуттів.

Індивідуально-психологічні властивості портрету медика. Психологічно оптимальне спілкування. Смуга відчуження. Психологія утрудненого спілкування. Комунікативні бар'єри: смисловий, логічний, фонетичний, семантичний, стилістичний. Фасціація.

Тема 13. Особливості поведінки в конфліктній ситуації.

Поняття конфлікту. Психологічні засади виникнення конфліктів. Стадії розвитку конфлікту. Сторони конфлікту. Об'єкт конфлікту. Деструктивний та конструктивний конфлікт. Особливості поведінки в конфліктній ситуації. Соціальні дилеми. Вирішення соціальних дилем. Основні стилі поведінки при розв'язанні конфліктів: стиль ухилення, стиль пристосування, стиль компромісу. Маніпулятивний конфлікт. Актуалізаторський конфлікт.

Тема 14. Подолання конфлікту.

Етапи подолання конфлікту. Рекомендації щодо подолання конфлікту. Структурні методи подолання конфлікту.

Тема 15. Взаємодія лікаря та пацієнта.

Поняття етики спілкування. Прояви провини, сорому, каяття, співпереживання. Рівність у спілкуванні лікаря та хворого. Поняття гідності та толерантності. Терпіння, витривалість. Довір'я і розуміння. Гуманізація спілкування. Обмін духовним потенціалом при спілкуванні лікаря та хворого.

Тема 16. Характеристика комунікативної сторони спілкування.

Стратегії впливу. Психологічний вплив. Особистісний вплив. Функціонально-рольовий вплив. Індивідуально-специфічний вплив. Комунікативний вплив. Види психологічного впливу: переконання, зараження, навіювання, наслідування, мода, чутки. Концептуальні положення «символічного інтеракціонізму».

Тема 17. Емоційний інтелект і його роль у діяльності лікаря.

Визначення емоційного інтелекту. Відмінність між IQ та EQ. Складові емоційного інтелекту. Роль в опануванні професією і в майбутній професійній діяльності лікаря.

Тема 18. Розуміння себе, своїх відчуттів.

Методики визначення свого психотипу, особливостей особистості. Сильні сторони характеру, які допомагають у навчанні, і їх розвиток. Зони для росту і вдосконалення.

Тема 19. Техніки управління власними відчуттями.

Методики впливу на власне сприйняття різних ситуацій.

Тема 20. Розуміння інших.

Методики визначення психотипу співрозмовника для розуміння особливостей його поведінки.

Тема 21. Техніки управління взаємовідносинами з пацієнтами, колегами, членами сім'ї.

Значення паралінгвістичної та екстрасенсорної системи у спілкуванні з хворим. Невміння оперувати лікарем граматичним значенням слова. Поняття ятрогенного захворювання. Причини, шляхи запобігання ятрогеній. Значення слова лікаря на надію на видужання хворого. Особливості першої зустрічі лікаря з хворим. Катартичні бесіди лікаря з хворим. Правила поведінки лікаря при прийомі хворого в кабінеті. Психологічні аспекти виписування рецепта.

7. САМОСТІЙНА РОБОТА

До самостійної роботи студентів щодо вивчення дисципліни «Формування soft skills майбутнього лікаря» включаються:

1. Знайомство з науковою та навчальною літературою відповідно зазначених у програмі тем.
2. Опрацювання лекційного матеріалу.
3. Підготовка до практичних занять.
4. Консультації з викладачем протягом семестру.
5. Самостійне опрацювання окремих питань навчальної дисципліни.
6. Підготовка та виконання індивідуальних завдань у вигляді есе, рефератів тощо.

7. Підготовка до підсумкового контролю.

8. Тематика та питання до самостійної підготовки та індивідуальних завдань збігаються з такими до практичних занять.

8. ВИДИ ТА МЕТОДИ КОНТРОЛЮ

Робоча програма навчальної дисципліни передбачає наступні види та методи контролю:

Види контролю	Складові оцінювання
поточний контроль , який здійснюється у ході: проведення практичних занять, виконання індивідуального завдання; проведення консультацій та відпрацювань.	50%
підсумковий контроль , який здійснюється у ході проведення заліку.	50%

Методи діагностики знань (контролю)	фронтальне опитування; наукова доповідь, реферати, усне повідомлення, індивідуальне опитування; робота у групах; ділова гра, розв'язання ситуаційних завдань, кейсів, практичних завдань, залік
--	---

Питання до заліку

1. Дайте характеристику міжособистісному спілкуванню.
2. Яке значення для людини має рольове спілкування?
3. Що таке монологічне спілкування, імператив і маніпуляція?
4. Наведіть приклади, де маніпуляція є необхідною складовою життєдіяльності людини.
5. В чому полягають особливості діалогічного спілкування? Розкрийте його творчу функцію.
6. Наведіть приклади, в яких розкривається людинотворча функція спілкування.
7. Розкрийте зміст феномену «психологічне не підтвердження».
8. Що таке афіліація? Покажіть значення цього явища для людини.
9. В чому полягає «буферний ефект соціальної підтримки»?
10. Покажіть, як співвідносяться поняття «самотність», «емоційна ізоляція» і «соціальна ізоляція».
11. Дайте визначення поняттю «соціальна перцепція». Розкрийте його зміст, покажіть багатфункціональність цього процесу.
12. В зв'язку з чим виникає і в чому полягає проблема точності міжособистісної перцепції?
13. Чи можна розвинути перцептивні здібності за допомогою тренінгу?
14. Дайте визначення суб'єктові перцептивного процесу. Які його особливості впливають на адекватність сприйняття?
15. Розкрийте значення вікових і статевих особливостей особистості суб'єкта перцепції, які впливають на адекватність його сприйняття.
16. Покажіть особливості процесу соціальної перцепції в ситуації рольової взаємодії.
17. Які ефекти сприйняття виникають в ситуації першого враження про людину?
18. Розкрийте сутність «ефекту ореолу» і покажіть фактори, що впливають на цей ефект.
19. Що таке «стереотип очікування»? Покажіть позитивні і негативні його сторони в ситуації педагогічного процесу.
20. Які Ви знаєте значення поняття «ідентифікація»? Що означає «зрозуміти людину»?
21. Визначте роль соціальної рефлексії у соціальній перцепції. Покажіть відмінності загально психологічного поняття «рефлексія» і його соціально-психологічного тлумачення як соціальної рефлексії.

22. Які Ви знаєте способи каузальної атрибуції?
23. В чому полягає фундаментальна помилка каузальної атрибуції?
24. Визначте умови, що спричиняють фундаментальну помилку каузальної атрибуції.
25. Що таке смуга відчуження?
26. Види комунікативних бар'єрів.
27. Поняття конфлікту.
28. Психологічні засади виникнення конфліктів.
29. Стадії розвитку конфлікту.
30. Сторони конфлікту. Об'єкт конфлікту.
31. Деструктивний та конструктивний конфлікт.
32. Основні стилі поведінки при розв'язанні конфліктів.
33. Структурні методи подолання конфлікту.
34. Що таке «стереотип очікування»? Покажіть позитивні і негативні його сторони в ситуації лікувального процесу.
35. Визначте чотири функції стереотипів.
36. Значення терміну «емпатія» у розрізі перцептивних механізмів.
37. Поняття етики спілкування.
38. Місце поняття гідності та толерантності, терпіння та витривалості у спілкуванні лікаря та хворого.
39. Правила поведінки лікаря при прийомі хворого в кабінеті.
40. Особливості паралінгвістичної та екстрасенсорної системи у спілкуванні з хворим.
41. Роль емоційного інтелекту в діяльності лікаря.

9. ОЦІНЮВАННЯ ПОТОЧНОЇ, САМОСТІЙНОЇ ТА ІНДИВІДУАЛЬНОЇ РОБОТИ СТУДЕНТІВ З ПІДСУМКОВИМ КОНТРОЛЕМ У ФОРМІ ЕКЗАМЕНУ/ ЗАЛІКУ

Денна форма навчання			
Поточний контроль			
Види роботи	Планові терміни виконання	Форми контролю та звітності	Максимальний відсоток оцінювання
Систематичність і активність роботи на семінарських (практичних) заняттях			
1.1. Підготовка до практичних занять	Відповідно до робочої програми та розкладу занять	Перевірка обсягу та якості засвоєного матеріалу під час практичних занять	25
Виконання завдань для самостійного опрацювання			

1.2. Підготовка програмного матеріалу (тем, питань), що виносяться на самостійне вивчення	Відповідно до робочої програми та розкладу занять	Розгляд відповідного матеріалу під час аудиторних занять або ІКР ¹ , перевірка конспектів навчальних текстів тощо	10
Виконання індивідуальних завдань (науково-дослідна робота студента)			
1.3. Підготовка реферату (есе) за заданою тематикою	Відповідно до розкладу занять і графіку ІКР	Обговорення (захист) матеріалів реферату (есе)	10
1.4. Інші види індивідуальних завдань, в т.ч. підготовка наукових публікацій, участь у роботі круглих столів, конференцій тощо.	Відповідно до розкладу занять і графіку ІКР	Обговорення результатів проведеної роботи під час аудиторних занять або ІКР, наукових конференцій та круглих столів.	5
Разом балів за поточний контроль			50
Підсумковий контроль екзамен / залік			50
Всього балів			100

10. КРИТЕРІЇ ПІДСУМКОВОЇ ОЦІНКИ ЗНАНЬ СТУДЕНТІВ (для іспиту / заліку)

Рівень знань оцінюється:

- «відмінно» / «зараховано» А - від 90 до 100 балів. Студент виявляє особливі творчі здібності, вміє самостійно знаходити та опрацьовувати необхідну інформацію, демонструє знання матеріалу, проводить узагальнення і висновки. Був присутній на лекціях та семінарських заняттях, під час яких давав вичерпні, обґрунтовані, теоретично і практично правильні відповіді, має конспект з виконаними завданнями до самостійної роботи, презентував реферат (есе) за заданою тематикою, проявляє активність і творчість у науково-дослідній роботі;

- «добре» / «зараховано» В - від 82 до 89 балів. Студент володіє знаннями матеріалу, але допускає незначні помилки у формуванні термінів, категорій, проте за допомогою викладача швидко орієнтується і знаходить правильні відповіді. Був присутній на лекціях та семінарських заняттях, має конспект з виконаними завданнями до самостійної роботи, презентував реферат (есе) за заданою тематикою, проявляє активність і творчість у науково-дослідній роботі;

- «добре» / «зараховано» С - від 74 до 81 балів. Студент відтворює значну частину теоретичного матеріалу, виявляє знання і розуміння основних положень, з допомогою викладача може аналізувати навчальний матеріал, але дає недостатньо обґрунтовані, невичерпні відповіді, допускає помилки. При цьому враховується наявність конспекту з виконаними завданнями до самостійної роботи, реферату та активність у науково-дослідній роботі;

- «задовільно» / «зараховано» D - від 64 до 73 балів. Студент був присутній не на всіх лекціях та семінарських заняттях, володіє навчальним матеріалом на середньому рівні, допускає помилки, серед яких є значна кількість суттєвих. При цьому враховується наявність конспекту з виконаними завданнями до самостійної роботи, рефератів (есе);

- «задовільно» / «зараховано» E - від 60 до 63 балів. Студент був присутній не на всіх лекціях та семінарських заняттях, володіє

¹ Індивідуально-консультативна робота викладача зі студентами

навчальним матеріалом на рівні, вищому за початковий, значну частину його відтворює на репродуктивному рівні, на всі запитання дає необґрунтовані, невичерпні відповіді, допускає помилки, має неповний конспект з завданнями до самостійної роботи.

- «незадовільно з можливістю повторного складання» / «не зараховано» FX – від 35 до 59 балів. Студент володіє матеріалом на рівні окремих фрагментів, що становлять незначну частину навчального матеріалу.

- «незадовільно з обов'язковим повторним вивченням дисципліни» / «не зараховано» F – від 0 до 34 балів. Студент не володіє навчальним матеріалом.

Таблиця відповідності результатів контролю знань за різними шкалами

100-бальною шкалою	Шкала за ECTS	За національною шкалою	
		екзамен	залік
90-100 (10-12)	A	Відмінно	зараховано
82-89 (8-9)	B	Добре	
74-81(6-7)	C	Задовільно	
64-73 (5)	D		
60-63 (4)	E		
35-59 (3)	Fx	незадовільно	не зараховано
1-34 (2)	F		

11. РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА

Основна

1. Бистрицький Є., С. Комунікація і культура в глобальному світі. Київ: «Дух і літера», 2020. 416 с.
2. Загороднова В. Ф. Основи міжкультурної комунікації : навч. посібник. Бердянськ : БДПУ, 2018. 314 с.
3. Карпенко В. Основи професійної комунікації. Київ: Нора-прінт, 2020. 227 с.

Допоміжна

1. Лєко Б. Медіація: підручник / Б. Лєко. - Чернівці: Книги - XXI, 2007. - 464 с.
2. Ільїна Н. М. Загальна психологія: теорія і практикум: навч. посібник. - Суми: Університетська книга, 2011. - 352 с.
3. Карнегі Дейл. Як завойовувати друзів і впливати на людей. Харків: ВАТ «Харківська книжкова фабрика ім. М.В. Фрунзе», 2005.- 560 с.
4. Комінко С. Б., Кучер В. Кращі методи психодіагностики. - Тернопіль: Карт - бланш, 2005. - 406 с.
5. Москаленко В.В. Соціальна психологія: підручник. - К.: Центр навчальної літератури, 2005. - 624 с.
6. Коваль К.О. Розвиток «soft skills» у студентів – один з важливих чинників працевлаштування // Вісник Вінницького політехнічного інституту. - 2015. - № 2. – С. 162-167.

Інформаційні ресурси

1. Національна бібліотека України ім. В.І. Вернадського : веб-сайт. URL: <http://www.nbuv.gov.ua>.
2. Он-лайн бібліотека. URL: <http://www.lib.com.ua>.